

Co Babiš znamená pro EU

Česká koaliční aritmetika se bude soustředit na Babiše, ale Brusel by měl očekávat pragmatismus místo rozchodu

31. října 2025

Kateřina Šafaříková

Andrej Babiš se znovu dostal do centra české politiky. Jeho ANO 2011 zvítězilo v hlasování, ale stále musí získat většinu a vynutit si chaotické dohody, které budou formovat postoj Prahy k Ukrajině, Zelené dohodě a svobodě médií. Brusel by však měl očekávat taktickou obstrukci, nikoli úplný rozchod.

České volby na začátku října přinesly změnu, kterou všichni očekávali. Populistické hnutí ANO 2011, vedené bývalým premiérem Andrejem Babišem, získalo 34,5 procenta hlasů. Stalo se nesporným vítězem hlasování a hegemonem politické scény.

Vládnoucí středopravicová koalice tří stran vedená premiérem Petrem Fialou získala 23,3 procenta. Největší samostatnou stranou po ANO je strana Starostové, neboli STAN, s pouhými 11,2 procenty. Přesto, navzdory historickému úspěchu, ANO nemůže vládnout samo, protože nebude mít v Poslanecké sněmovně většinu. Aby si to strana zajistila, již zahájila vládní jednání se dvěma menšími partnery, radikální stranou Motoristé pro sebe a krajně pravicovým hnutím SPD.

Hlasování a matematika

Motoristé získali 6,7 procenta a SPD 7,7 procenta. Pokud se započítají pouze čísla – 34,5 a 6,7/7,7 – mluví sama za sebe. V nadcházejících letech se toho bude hodně točit kolem Andreje Babiše a pouze kolem Andreje Babiše. Tak tomu bylo v případě

strany ANO – kterou Babiš založil, financoval a vedl od prvního dne – a nyní se to rozšíří na celé Česko. To připravuje půdu pro posouzení toho, co by mohlo z České republiky přijít dál, a to i přes skutečnost, že budoucí vláda ještě není sestavena.

V době psaní tohoto článku se situace ve skutečnosti dost vyostřila.

Koaliční turbulence

Potenciální kandidáti na ministerské posty z řad Motoristů se zapletli do mimořádných skandálů a investigativní novináři odhalili i několik kandidátů SPD na ministry jako velmi nevhodné. Andrej Babiš, jakožto hlavní vyjednavatel nové vlády, ustoupil stranou a prohlásil, že je na obou stranách, aby předložily kandidáty na ministry, nikoli na něm. Pak odjel na dovolenou.

Všeobecně se má za to, že lídr ANO ve skutečnosti dal svým potenciálním koaličním partnerům čas, aby předložili méně toxické kandidáty. Každého ministra vlády nominuje premiér a jmenuje prezident podle české ústavy. Současná hlava státu Petr Pavel již uvedl, že má k některým kandidátům „zásadní námitky“.

Co bude dál

Ustanovující zasedání nového parlamentu je stanoveno na 3. listopadu. Teprve po tomto dni může současná vláda rezignovat, být jmenován nový premiér a nová koalice požádat o vyslovení důvěry.

Do tohoto dne se nemůže stát cokoli a zároveň nic. Přesto se předpokládá, že vznikne jakási vláda ANO–Motoristé–SPD. Proč?

Společně mají ve sněmovně 200 poslanců většinu 108 hlasů. Babiš čelí trestnímu obvinění z podvodu týkajícího se dotace EU pro jednu z jeho společností. Městský soud v Praze již požádal sněmovnu o zbavení lídra ANO imunity. Aby se Babiš vyhnul trestnímu stíhání, potřebuje, aby proti hlasování hlasovala většina poslanců.

Jakmile bude jeho imunita potvrzena, složení vlády by se mohlo změnit. Může dokonce vést menšinový kabinet, což je jeho oblíbená možnost. To nás vrací k původnímu bodu, že ať se stane cokoli a kdokoli nakonec bude v Česku spoluvládnout, hodně bude záviset na Babišovi.

Co tedy od něj mohou evropští partneři očekávat?

Před volbami se hodně spekulovalo o tom, zda se Česko kvůli radikální protiukrajinské a protievropské rétorice ANO a samotného Babiše obrátí zády k EU, NATO a Ukrajině. Strana SPD také dlouhodobě lobbuje za referendum o obou organizacích.

Během volební noci a od té doby Babiš vyloučil plebiscit v obou otázkách. Mezi jeho příznivci jsou optimisté EU a prozápadní podnikatelé, stejně jako euroskeptici a kritici NATO. Jakákoli zásadní změna politiky vyžaduje souhlas Senátu a prezidenta a oba vyjádřili jasné „ne“ vystoupení z EU nebo NATO.

V neposlední řadě má miliardářský vůdce ANO podniky v šestnácti evropských státech. Žádný v Rusku, žádný v Číně. Jeho holding Agrofert je největším příjemcem zemědělských dotací EU v Česku. Proč by chtěl snižovat svůj cash flow vystoupením z EU?

Ohledně Ukrajiny je to jiný příběh.

Protože Češi začínají být znepokojeni zasíláním vojenské pomoci Ukrajině – s tvrzením, že by se země stala terčem ruské pomsty – Babiš, populist, zaujal postoj „mírotvorce“.

„Chci mír na Ukrajině,“ je jeho nejčastější odpověď na otázku ohledně jeho politiky vůči Ukrajině. Poukázal na Vladimira Putina jako na jediného agresora a invazi označil za hrůznou. Odmítá se však zavázat k další vojenské pomoci Kyjevu, pokud by znovu vedl vládu.

Předpokládá se, že česká muniční iniciativa, která Ukrajině dodala více než tři miliony dělostřeleckých granátů, by se změnila, ne-li zastavila. V nedávném rozhovoru pro Reuters Babiš označil granáty za „shnilé“ a „předražené“.

Ve volební noci vyhrkl, že soukromý subjekt by neměl na válce „získnout miliardy“. Někteří pozorovatelé to vysvětlují jako tvrzení, že Babiš by nakonec mohl být s pokračováním muniční iniciativy spokojen, pokud klesnou zisky některých konkurentů Agrofertu. Koneckonců i Andrej Babiš řekl, že iniciativa je „v principu dobrý nápad“.

Totéž platí pro pomoc Ukrajině při rekonstrukci. Česko má pod svou správou Luhanskou oblast a od EU obdrželo stovky milionů eur na pomoc s obnovou nemocnic nebo energetických sítí v zemi. Babiš kritizoval přístup současné vlády k tomuto projektu, ale neuvedl, jaký má v úmyslu.

Téhož večera dostal Babiš otázku od ukrajinského reportéra ohledně své podpory členství Ukrajiny v EU. Předseda ANO neřekl ne, ale ani ano. „Ale vy nejste připraveni na EU,“ odpověděl. „Nejprve musíme ukončit válku. A samozřejmě můžeme s Ukrajinou spolupracovat. Ale vy nejste připraveni na EU.“

Z výroků předsedy ANO je tedy těžké vyvodit nějaký jasný závěr. Novou českou politiku vůči Ukrajině budeme muset vidět později.

Jo-jo houpačka

Během prvního mandátu Andreje Babiše jako premiéra v letech 2017–2021 patřila strana ANO k liberální skupině v EU, Renew. Loni spolu s maďarským lídrem Viktorom Orbánem a francouzskou političkou Marine Le Penovou založil hnutí Patriots for Europe.

Rétorika a elektorát ANO se v posledních letech značně změnila a dobře zapadají do protiestablishmentových krajně pravicových Patriots. Andrej Babiš se stal

hlasitým kritikem Zelené dohody, kterou nazývá „zeleným šílenstvím“, a kritizuje migrační pakt EU jako existenční hrozbu pro Česko.

Visegrádská osa?

Evropští politici najdou v Babišovi 2.0 hlučného nekonformistu. Ale připojí se k Viktoru Orbánovi ve vetování společné politiky EU vůči Ukrajině nebo sankcí vůči Rusku?

Pokud to bude vyhovovat jeho zájmům, udělá to. Ale bude si „vybírat své spory s EU“, jak tvrdí hlavní analytik České asociace pro mezinárodní otázky Vít Dostál. To dělal i během svého prvního funkčního období jako premiér. Za druhé, Babiš si rád vybírá respekt od velkých šéfů světa, jako jsou Emmanuel Macron nebo Giorgia Meloni. A jak již bylo zmíněno, jeho jmění se nachází v západní Evropě.

Analytici jako Vít Dostál tvrdí, že Babiš se může spíše podobat Robertu Ficovi ze Slovenska, který doma hodně kritizuje „diktát Bruselu“, ale v Bruselu nic neblokuje.

Co skutečně přijde po nástupu nové vlády do úřadu, si v tuto chvíli nikdo nemůže domyslet. Dá se však říci, že ti, kdo by se měli obávat, jsou veřejnoprávní média. Všichni tři potenciální koaliční partneři chtějí v tomto ohledu následovat slovenský nebo maďarský přístup a dostat veřejnoprávní média pod politickou kontrolu znárodněním jejich rozpočtů.

Pokud tak učiní, dostanou se do konfliktu s Evropským zákonem o svobodě médií, novým zákonem EU, který chrání nezávislá média. Evropa pak může poměrně rychle zjistit, co Babiš číslo dvě znamená pro EU.

Tato analýza je jedním z osmi příspěvků připravených v rámci našeho projektu Hlasy Visegrádu, podpořeného Visegrádským fondem.